

**COVID-19 SALGINI'NIN KADIN İSTİHDAMINA ETKİLERİ:
OECD ve TÜİK VERİLERİ ÜZERİNE ANALİZ**
**The Effects Of The Covid-19 On Women's Employment:
Analysis On OECD and TUIK Data**

Doç. Dr. Yücel NAMAL
Bülent Ecevit Üniversitesi
yucelnamal@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-8074-0134

Özgün TAŞKESEN
ozguntaskesen@hotmail.com
Orcid ID: 0000-0002-8116-2882

Öz

Covid-19 salgını dünyada işgücü piyasasında olumsuz etkilere sebep olmuştur. Bu nedenle salgını kontrol altına almak amaçlı uygulanan politikalar, istihdamı da olumsuz etkilemiştir. Kadın istihdamı dünyada olduğu gibi ülkemiz ekonomisi için de önemlidir. Bir ülkede kadın istihdamının artırılması o ülkenin kalkınmışlık düzeyini artırmak için en temel olgulardan biridir. Bu çalışmada kadınların dünyadaki, ülkemizdeki ve TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) istihdam verileri incelenmiştir. Bu incelemede literatür taraması yapılarak Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) verileri ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda ülkemizdeki kadın istihdam verilerinin OECD ülkelerine göre çok düşük olduğu görülmüştür. TR81 bölgesindeki kadın istihdamı verilerinin Türkiye genelinden daha iyi olduğu da tespit edilmiştir. Ayrıca, salgınının dünyadaki kadın istihdam verilerini olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Kadın İstihdamı, İstihdam, İşgücü

Abstract

The Covid-19 pandemic has had negative effects on the labor market in the world. For this reason, the policies implemented to control the pandemic have also negatively affected employment. Women's employment is important for our country's economy as it is in the world. Increasing women's employment in a country is one of the most basic facts to increase the level of development of that country. In this study, employment data of women in the world, in our country and in TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) were examined. In this study, literature review was conducted and data from the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) and the Turkish Statistical Institute (TUIK) were used. As a result of the examination, it has been seen that the female employment data in our country is ver low compared to OECD countries. It has

also been determined that the female employment data in the TR81 region is better than that of Turkey in general. In addition, it was concluded that the pandemic negatively affected women's employment data in the world.

Keywords: Covid-19, Woman Employment, Employment, Workforce

Giriş

İnsanın doğası gereği tek başına yaşamını sürdüremediğini ve neslini devam ettiremediğini Dostoyevski şöyle ifade eder: “...insan yaşamının sırrı sadece yaşamakta değil, ne için yaşadığındadır. İnsan ne için yaşadığı konusunda kesin bir düşüncesi olmadan yaşamaya razı olmaz ve çevresi ekmekle dolu da olsa dünyada kalmaktansa kendisini yok eder” (Dostoyevski, 2020:356). İnsan toplum içinde yaşayan, toplum içinde gereksinimleri karşılayan sosyal bir varlıktır. Bu nedenle insan toplum içinde yaşamaya ihtiyaç duyar. Toplum içinde yaşamaya ihtiyaç duymasında, psikolojik ihtiyaçlar kadar ekonomik ihtiyaçların da etkisi vardır (Yazoğlu, 2014:3). İnsan ekonomik ihtiyaçlarını karşılayabilmek için emeğini ortaya koyar ve emeğinin karşılığında bir ücret alır. Bu durum çalışma hayatının temel motivesini oluşturur. Kadınlar, çocuk büyütür, yaşlılara bakar, ev işlerini yapar, eşlerinin/kocalarının rahat bir şekilde işe gitmeleri için evde çalışırlar. Bu işleri sanki doğal görevleriymiş gibi yaparlar. Bu işlerin neden kadınların yaptığı, aslında bu işlerden kimlerin fayda sağladığı, kapitalizmin bu emek sürecinden fayda sağlayıp sağlamadığı gibi konular yıllardır feminist araştırmacılar tarafından tartışılmaktadır. Bu tartışmalardan da ortaya çıkan sonuca göre hane içindeki karşılıksız emeğin kadının ezilmesinin başlıca maddi dayanağı olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.. Salgın döneminde kadınların bu iş yükü iyice göz önüne çıkmıştır. Salgın süreci sınıfsal ve cinsiyete dayalı eşitsizlikleri de açık hale getirmiş, bununla birlikte de bu eşitsizlikleri daha şiddetlendirmiştir. Evlere kapatılmış olmak, salgın nedeni ile artan işsizlikle beraber enflasyonun artırdığı yoksulluk düzeyi, kadınların hane içindeki yükünü de iyiden iyiye artırmaktadır. Toplumsal Yeniden Üretim (TYÜ) yaklaşımı bu sorular karşısında kadınların hane içinde harcadığı emek sürecini “yeniden üretim” kavramına yerleştirerek yanıtlamıştır. Günümüz toplumlarında kadınların ezilmesini de bu bağlamda açıklamıştır. “TYÜ yaklaşımı toplumsal üretimi sadece sermaye birikimi / meta üretimi ve sermayenin yeniden üretimi olarak görmek yerine, insanın üretimini ve yeniden üretimini de içerecek biçimde genişletme çabasının ürünü olarak görür. Bu nedenle gerek kadınların ezilmesini açıklamada gerekse de toplumun bütüncül bir analizini oluşturmada muazzam olanaklara sahiptir” (Yaman, 2020:10,11). Sanayi devrimi öncesi toplumda, kadına yüklenmiş olan “anne” rolü nedeni ile kadınlar günlük yaşamdaki rutin ev işleri ve çocukların yetiştirilmesi görevlerini üstlenmişlerdir. Sanayi devrimi ile gelen makineleşmeyle seri üretim zorunluluğu daha fazla işgücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Ortaya çıkan işgücü ihtiyacının fazlalığı nedeniyle kadınlar, kendilerine verilen “anne” rolünden sıyrılarak çalışma hayatına girmeye başlamışlardır. Sanayi devrimi ile birlikte üretim örgütlenmiş, daha düşük ücretle çalıştırılabilecek işgücü ihtiyacı doğmuştur. Sanayi devrimi le birlikte tarımsal üretim koşulları da değişmiştir. Böylece kadınlar tarımsal üretimin ekme-biçme dışındaki işlerde de istihdam edilmişlerdir. Özellikle de üretilen ürünlerin satışı aşamasında hizmet sektöründe kadınlar istihdam edilmeye başlanmıştır. Bu dönemde nitelikli

işgücü ihtiyacı olmayan büyük ölçekli tekstil fabrikaları gibi işletmelerde yoğun olarak kadınlar istihdam edilmeye başlanmıştır. Böylelikle kadınlar evden ve ücretsiz aile işçiliğinden ve tarımsal üretim alanından dışarıya çıkmıştır. Ancak, bu dönemdeki kadın işgücü düşük ücret ve niteliksiz işgücü olarak düşünülmüş ve erkek işgücünün ikamesi olarak görülmüştür (Yılmaz vd., 2008: 91; Küçük, 2015:3).

Çalışma hayatı kadınlar için kolay işleyen bir süreç değildir. Kadınlar, erkeklere göre daha fazla engel ve zorlukla karşılaşmaktadırlar. 24.11.2013 ve 08.03.2014 tarihleri arasında 45 emekçi kadın ile yüz yüze yapılan çalışma neticesinde kadınlar; fazla mesai, düşük ücret ve aşırı iş yorgunluğu ile karşılaştıkları konusunda görüş bildirmişlerdir. Yine aynı çalışmada kadınların başarılı olduklarını düşündükleri halde terfi ettirilmedikleri konusunda görüş bildirmiş olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra fazla mesai ve çalışma şartlarındaki yoğunluk nedeni ile evine ve çocuklarına zaman ayıramadıkları, kadınların aslında evde de çalıştıkları yani bir mesai mevhumu olmadıkları yönünde görüş belirtilmiş olduğunu görülmektedir. Aynı çalışma içerisinde her ne kadar çoğunlukta olmasalar da kadınların bir kısmının sözlü tacize maruz kaldıklarını, mobbing ve cinsiyet ayrımı yapıldığını belirttikleri de dikkat çekmektedir (Küçük, 2015:7). Çalışma hayatı rutin işleyen bir süreç değildir. Salgın döneminde çalışma koşulları da aynı kalmamıştır. Salgın ile mücadele edebilmek adına dünya çapında alınan önlemler, çalışma hayatını doğrudan etkilemiştir. Salgınla mücadele kapsamında iş akışına göre mümkün olan işletmelerin uzaktan çalışma yöntemini hayata geçirmeleri önerilmiştir. Ülkemizde de devlet eliyle kamu kurumlarında esnek çalışma uygulaması devreye alınmış, uzaktan çalışma modeli uygulanmıştır (Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması, 2020).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 2020 yılı Temmuz ayında Türkçe çevirisi de bulunan *COVID-19 Ortamında ve Sonrasında Uzaktan Çalışma* başlıklı bir uygulama kılavuzu yayınlamıştır. Kılavuzun *COVID-19 Küresel Salgınında Uzaktan Çalışmanın Toplumsal Cinsiyet Boyutu* başlıklı bölümünde uzaktan çalışma yönteminin kadınların genellikle hem çocuk bakımı ve ev işlerini üstlenirken hem de ücretli çalışmaları gerektiğinden, bu durumun kadınları potansiyel olarak dezavantajlı duruma düşürdüğü belirtilmiştir (International Labour Organization [ILO], 2020a:18). ILO, "Geleceği Daha Adil İnşa Etmek: COVID-19 Sonrası Toparlanmanın Merkezinde Kadınların Çalışma Hakları ve Çalışma Yaşamındaki Hakları" başlıklı politika notunda çeşitli açıklamalara yer vermiştir. İstihdama dair notunda, dünyada 2019-2020 kadın istihdamının %4,2 azalışının 54 milyon iş kaybına karşılık geldiğini, erkek istihdamında ise %3 istihdam kaybının 60 milyon iş azalışına neden olduğu belirtmiştir (ILO, 2021a:1).

Bu bilgiler ışığında salgının dünyada hem sosyal hem de ekonomik olarak insan yaşamını olumsuz etkilediği söylenebilir. Çalışma hayatında işletmelerin çalışma yöntemlerini dahi değiştirmesine sebep olduğu, özellikle çalışma hayatında dezavantajlı durumda olan kadınların çalışma hayatında daha fazla zorlukla mücadele etmek zorunda kaldığı/kalacağı bilgisine ulaşılabilir.

Bu makalenin amacı, Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) 2018-2020 verileri ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2014-2020 ile 2018-2020 dönem verileri eşliğinde, salgın döneminde kadınların işgücü piyasasındaki durumunu analiz etmektir. Bu amaçla makale dört bölüme ayrılmıştır. Makalenin ilk bölümde uluslararası

arenada kadınların işgücü piyasasındaki durumu, ikinci bölümde Türkiye'de kadın işgücüne ilişkin veriler, üçüncü bölümde TR81 bölgesinde (Zonguldak, Karabük, Bartın) kadın işgücüne ilişkin veriler, dördüncü bölümde ise Türkiye verileri ile TR81 bölgesi verilerinin karşılaştırılması yer almaktadır. Makalenin birinci bölümde OECD istatistikleri ve literatür taraması yöntemi kullanılmıştır. İkinci, üçüncü ve dördüncü bölümlerde ise TÜİK istatistiksel verileri kullanılarak literatür taraması yönetimi ile analiz edilmiştir.

1. Uluslararası Arenada Kadınların İşgücü Piyasasındaki Durumu

1.1. Kadınların İşgücüne Katılım Oranları

OECD ülkelerinde yaşayan 15-64 yaş arasındaki kadınların 2018-2020 yılları arasındaki işgücüne katılım oranları Tablo 1' de görülmektedir. Bu tabloda da görüldüğü üzere bu oranlar ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Ancak her üç yılda da kadınların işgücüne katılım oranı en yüksek olan ilk üç ülke ve sıralaması değişmemiştir. Kadınların işgücüne katılım oranı en yüksek olan İzlanda'dır. İzlanda'yı sırasıyla İsveç ve İsviçre izlemektedir. 2020 yılında bu oran İzlanda'da %80,7, İsveç'te %80,3 ve İsviçre'de %80,0'dir.

Tablo 1: Ülkeler Bazında 15-64 Yaş Arası Kadınların İşgücüne Katılım Oranı (%)

Ülke	2018	2019	2020	Ülke	2018	2019	2020
ABD	68,2	68,9	67,8	Japonya	71,3	72,6	72,5
Almanya	74,3	74,9	-	Kanada	74,7	75,2	73,8
Avustralya	73,2	73,9	73,4	Kolombiya	62,9	62,2	56,8
Avusturya	72,0	72,3	72,1	Kore	59,4	60,0	59,1
Belçika	64,3	64,9	64,5	Kosta Rika	53,9	57,6	55,7
Çek Cumhuriyeti	69,6	69,8	69,2	Letonya	75,1	75,0	75,8
Danimarka	75,3	76,0	76,0	Litvanya	75,8	76,9	77,2
Estonya	75,5	75,7	76,9	Lüksemburg	67,4	67,4	68,8
Finlandiya	76,3	76,6	76,6	Macaristan	64,9	65,3	65,3
Fransa	68,2	68,2	67,6	Meksika	47,3	48,8	46,7
Hollanda	75,8	76,7	77,0	Norveç	75,4	75,7	75,8
İngiltere	73,6	74,4	75,1	Polonya	63,3	63,4	63,6
İrlanda	67,0	67,2	65,9	Portekiz	72,4	72,9	71,8
İspanya	69,7	70,1	68,7	Slovakya	65,9	66,4	66,4
İsrail	69,2	69,2	67,7	Slovenya	71,7	72,2	71,9
İsveç	81,0	81,1	80,3	Şili	57,9	58,0	52,5
İsviçre	79,9	80,2	80,0	Türkiye	38,3	38,7	35,0
İtalya	56,2	56,5	54,7	Yeni Zelanda	76,6	76,7	76,1

İzlanda	81,7	82,0	80,7	Yunanistan	59,9	60,4	59,3
---------	------	------	------	------------	------	------	------

Kaynak: OECD.Stat, 2018-2020

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP)'nin 2019 yılı İnsani Gelişim İndeksi (HDI) raporuna göre gelişmişlik düzeyi sıralamasında İsviçre, İrlanda ile 2. sırayı paylaşmakta; İzlanda 4. sırada ve İsveç ise 7. sırada yer almaktadır. Bu veriler, ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin de kadınların işgücüne katılım oranını pozitif yönde etkilediği söylenebilir. Bu üç ülkede, 2019 yılında kadınların işgücüne katılım oranında 2018 yılına göre artış gözlenmiş olsa da 2020 yılı verilerine bakıldığında 2019 yılına göre az da olsa oran azalışı görülmektedir. Covid-19 salgını, 2020 yılında işsizlik oranlarının artmasında rol sahibidir (ILO, 2021b:8). Bu durum işgücüne katılım oranlarını da etkilemiştir. Tabloda yer alan 38 ülkeden 30'unda 2020 yılındaki kadın işgücüne katılım oranı bir önceki yıla göre ya aynı kaldığı ya da azaldığı görülmektedir. Tabloya göre, Türkiye kadınların işgücüne katılım oranı en düşük olan ülkedir. Türkiye 2018 yılına göre 2019 yılında işgücü katılım oranında %0,4 'lük bir artış göstermiş olsa da 2020 yılında % 3,7' oranında bir gerileme yaşanmıştır. Bu durum On Birinci Kalkınma Planı'nda ele alınmıştır. On Birinci Kalkınma Planı Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı'nın 2019 yılı Temmuz ayında yayınlanan ve 2019-2023 yıllarını kapsayan plandır. On Birinci Kalkınma Planı'na göre, kadınlarda eğitim seviyesindeki artışa rağmen düşük nitelikli, kayıt dışı, ücretsiz aile işçiliği gibi alanlarda kadın işgücü oranının yüksekliği sürmektedir. Bu durum ülkelere göre farklılıklar gösterse de kadınların işgücüne katılımı gerilemektedir.

On Birinci Kalkınma Planı'nda kadın istihdamı ile ilgili şu ifadeler yer almaktadır:

"Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulması ile başta kadın ve gençler olmak üzere özel politika gerektiren grupların istihdamının artırılması temel amaçtır." "Küresel ekonomik gelişmeler, özellikle kırılğan kesim olarak nitelendirilen kadın istihdamı üzerinde birtakım riskler oluşturmaktadır. Ülkemizde kadınların ve engellilerin işgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek şekilde güçlendirilmesi önemini korumaktadır." "Güçlü toplumun inşası kadınların güçlenmesiyle mümkün olacaktır. Bu bağlamda, kız çocuklarının ve kadınların eğitim ve öğrenime erişimi ile sosyal ve ekonomik hayata katılımının artırılması, kaynaklara erişimin kolaylaştırılması, kadının toplum içindeki statüsünün geliştirilmesi için farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır." "Kadınların işgücü piyasasına katılımlarını kolaylaştırıcı ve istihdamlarını artırıcı uygulamalar geliştirilecektir." "İşgücü piyasasında kadın istihdamını artıracak şekilde kadınların özellikle kodlama, yazılım gibi teknoloji üretimi alanlarında mesleki eğitim ve beceri gelişimi fırsatları güçlendirilmelidir." "Kadınların işgücüne ve istihdama katılımlarının artırılmasını teminen bakım hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması başta olmak üzere iş ve aile yaşamını uyumlaştıran uygulamalar dinamik bir biçimde hayata geçirilecektir" (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı, 2019:11,134,141,142).

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı On Birinci Kalkınma Planı'nda yer alan bu ifadeler ülkemiz politika yapıcılarının kadın istihdamına verdiği önemin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

1.2. Kadın İstihdamı/Nüfus Oranları

OECD ülkelerinde yaşayan 15-64 yaş arasındaki kadınların 2018-2020 yılları arasındaki istihdama katılımının nüfusa oranları Tablo 2' de yer almaktadır.

Tablo 2: Ülkeler Bazında 15-64 Yaş Arası Kadın İstihdamı / Nüfus Oranları (%)

Ülke	2018	2019	2020	Ülke	2018	2019	2020
ABD	65,5	66,3	62,2	Japonya	69,6	70,9	70,6
Almanya	72,1	72,8	-	Kanada	70,4	71,2	66,8
Avustralya	69,2	70,0	68,6	Kolombiya	54,6	53,4	44,9
Avusturya	68,6	69,2	68,3	Kore	57,2	57,8	56,7
Belçika	60,7	61,7	61,0	Kosta Rika	46,6	48,6	41,4
Çek Cumhuriyeti	67,6	68,1	67,1	Letonya	70,1	70,7	70,2
Danimarka	71,4	72,2	71,4	Litvanya	71,6	72,5	71,0
Estonya	71,4	71,9	71,6	Lüksemburg	63,4	63,6	63,9
Finlandiya	70,6	71,8	70,7	Macaristan	62,3	63,0	62,3
Fransa	62,0	62,4	62,2	Meksika	45,6	47,0	44,6
Hollanda	72,8	74,1	73,9	Norveç	72,6	73,1	72,7
İngiltere	70,5	71,6	72,0	Polonya	60,8	61,1	61,5
İrlanda	63,5	64,6	62,9	Portekiz	66,9	67,6	66,6
İspanya	57,8	58,8	56,6	Slovakya	61,2	62,4	61,7
İsrail	66,4	66,4	64,9	Slovenya	67,5	68,6	67,8
İsveç	75,9	75,4	73,5	Şili	53,2	53,3	46,6
İsviçre	75,7	76,3	75,9	Türkiye	32,9	32,2	29,7
İtalya	49,5	50,1	49,0	Yeni Zelanda	73,0	73,2	72,2
İzlanda	79,2	79,1	75,5	Yunanistan	45,3	47,3	47,5

Kaynak: (OECD. Stat, 2018-2020).

2018 ve 2019 yıllarında kadın istihdamının nüfusa oranı en yüksek olan ilk üç ülke kadınların işgücüne katılımında ilk üç sırada yer alan İzlanda, İsveç ve İsviçre'dir. Ancak 2020 yılındaki oranlar incelendiğinde kadın istihdamının nüfusa oranında %73,9'luk oranla İsveç'in önüne Hollanda'nın geçtiği ve üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Son yıllarda kadın istihdamı ile ilgili verilerinin pozitif yönde ilerlediği Hollanda'da, kadınların işgücüne katılım oranı 2018-2020 yılları arasında artış göstermiş ve 2020

yılında beşinci sırada yer almıştır. Bu veriler ışığında Hollanda'nın kadın istihdamı politikalarını etkin şekilde yürüttüğü söylenebilir.

Kadın istihdamının nüfusa oranının en düşük olduğu ülke Türkiye'dir. Bu oran 2018 yılında % 32,9; 2019 yılında % 32,2 ve 2020 yılında % 29,7 oranındaki seyri ile her yıl gerileme eğilimi göstermektedir. Kadın istihdamının nüfusa oranında 2018 ve 2019 yıllarında Türkiye'den sonra Meksika ve Yunanistan en az orana sahip olan ülkelerdir. 2020 yılı verileri incelendiğinde Kosta Rika, Kolombiya ve Şili'deki kadın istihdamının nüfus oranındaki sert düşüşler ve Yunanistan'ın 2020 yılındaki kadın istihdamının nüfus oranındaki artış eğilimi, 2020 yılında Yunanistan'ın son sıralarda yer almasının önüne geçmiştir. Yunanistan'ın yanı sıra artış eğilimi her yıl devam ettiren diğer ülkelerin İngiltere, Lüksemburg ve Polonya olduğu görülmüştür. Almanya 2019 yılında artış eğiliminde olmasına rağmen 2020 yılında veri alınmadığı için 2020 yılı ile ilgili bir yorumda bulunmak mümkün olmamaktadır.

2019 yılında tabloda yer alan 38 ülkeden 34 'ünde kadın istihdamının nüfusa oranı artış eğilimindeyken, 2020 yılında ise artış yönünde devam ettiren ülke sayısının sadece 4 olması dikkat çekicidir. Bu durum 2020 yılında dünyada genel anlamda istihdamın ve özelinde kadın istihdamın olumsuz etkilendiği anlamını taşımaktadır.

1.3. Kadınların İşsizlik Oranları

Tablo 3' te OECD ülkelerinde yaşayan 15-64 yaş arasındaki kadınların 2018-2020 yılları arasındaki işsizlik oranları yer almaktadır.

Tablo 3: Ülkeler Bazında 15-64 Yaş Arası Kadınların İşsizlik Oranları (%)

Ülke	2018	2019	2020	Ülke	2018	2019	2020
ABD	3,9	3,6	8,3	Japonya	2,4	2,3	2,7
Almanya	3,0	2,8	-	Kanada	5,7	5,4	9,5
Avustralya	5,5	5,3	6,5	Kolombiya	13,1	14,1	21,0
Avusturya	4,7	4,4	5,3	Kore	3,8	3,6	4,0
Belçika	5,6	5,0	5,4	Kosta Rika	13,4	15,7	25,6
Çek Cumhuriyeti	2,8	2,4	3,0	Letonya	6,6	5,7	7,4
Danimarka	5,2	5,1	6,0	Litvanya	5,6	5,7	8,0
Estonya	5,5	5,1	6,9	Lüksemburg	5,9	5,5	7,0
Finlandiya	7,4	6,3	7,6	Macaristan	4,0	3,5	4,5
Fransa	9,2	8,4	8,0	Meksika	3,6	3,7	4,3
Hollanda	4,0	3,4	4,0	Norveç	3,6	3,5	4,2
İngiltere	4,2	3,7	4,2	Polonya	3,9	3,7	3,3
İrlanda	5,3	3,9	4,6	Portekiz	7,6	7,3	7,3
İspanya	17,1	16,1	17,5	Slovakya	7,1	6,0	7,1
İsrail	4,1	4,0	4,2	Slovenya	5,8	5,0	5,7

İsveç	6,3	7,0	8,5	Şili	8,0	8,1	11,1
İsviçre	5,3	4,8	5,1	Türkiye	14,2	16,8	15,1
İtalya	11,9	11,3	10,4	Yeni Zelanda	4,7	4,6	5,2
İzlanda	3,0	3,5	6,5	Yunanistan	24,4	21,7	20,0

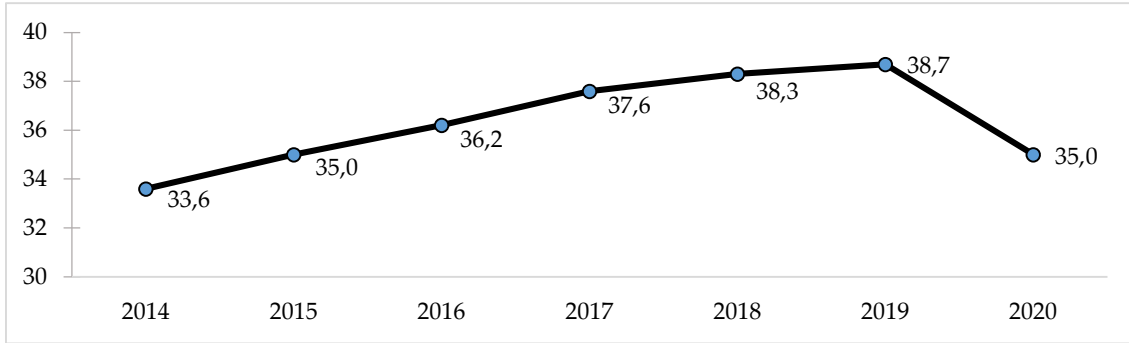
Kaynak: OECD.Stat, 2018-2020

Tablodaki veriler incelendiğinde 2018 ve 2019 yıllarında kadınların işsizlik oranının en yüksek olduğu ülke Yunanistan olarak görülmektedir. 2020 yılı verilerinde ise en yüksek kadın işsizlik oranının Kosta Rika ve ardından Kolombiya gelmektedir. Bu ülkelerde 2020 yılındaki işsizlik oranlarındaki sert düşüşlerin bu tabloya da yansıtıldığı görülmektedir. 2018-2020 yıllarında kadın işsizliğinin en az olduğu ülke Japonya'dır. İkinci sırada ise Çek Cumhuriyeti yer almaktadır. Türkiye, 2018 yılında kadın işsizliğinin en çok olduğu üçüncü ülke olurken; 2019 yılında ikinci ve 2020 yılında ise beşinci sıradadır. Bu sıralamanın değişiminde 2020 yılında birçok ülkede kadın işsizlik oranı artmışken, Türkiye'deki kadın işsizlik oranının 2020 yılında bir önceki yıla göre azalış göstermesinin etkisi olduğu söylenebilir.

2. Türkiye'de Kadın İşgücüne İlişkin Veriler

2.1. İşgücüne Katılım

OECD ülkeleri içerisinde işgücüne katılım oranı en düşük olan ülke Türkiye olmasına karşın kadınların işgücüne katılımı açısından gelişim gösteren bir ülke olduğu söylenebilir.

Grafik 1: 15-64 Yaş Arası Kadınlarda İşgücüne Katılma Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020

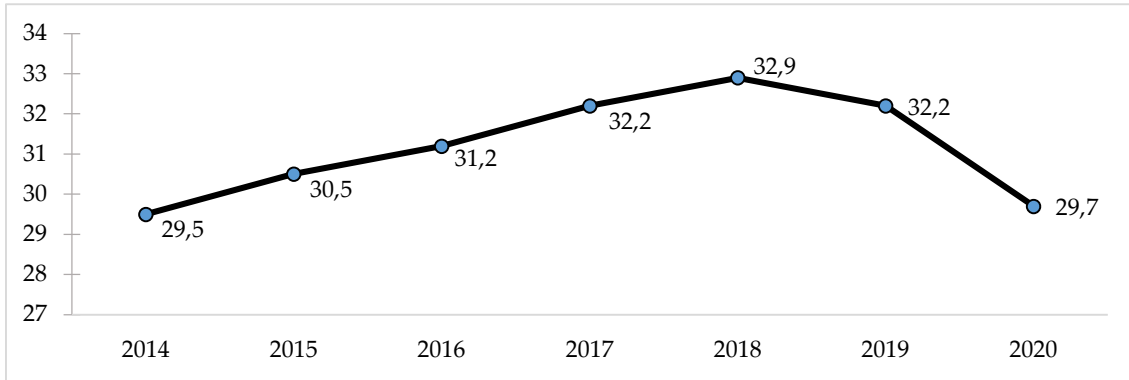
Grafik 1 'de Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranları verilmiştir. Görüldüğü üzere kadınların işgücüne katılım oranı 2014-2019 yılları arasında sürekli artış eğilimi göstermişken 2020 yılında düşüş yaşanmıştır. 2014 yılında % 33,6 olan kadınların işgücüne katılım oranı 2019 yılına gelindiğinde % 5,1'lik artış ile % 38,7 'ye gelmiştir; ancak 2020 yılında ise % 3,7'lik bir gelime ile oran tekrar 2015 yılındaki seviyesi olan % 35'e gelmiştir. Dünyayı etkisi altına alan küresel salgının bu düşüşte payı olduğu söylenebilir. Zira ILO, 27 Mayıs 2020'de, 2020 yılında 305 milyon istihdam kaybı

beklenildiğini açıklamıştı (ILO, 2020b:1). Verilerin ILO'nun tahminleri doğrultusunda gerçekleştiği söylenebilir.

2020 yılındaki bu özel durum dışında aslında Türkiye'deki kadın istihdamı politikalarının işleyişinin istihdama katkısının pozitif bir ivme yakalamış olduğu söylenebilir.

2.2. İstihdam Oranı

Kadın istihdamı ve kadın istihdamının artırılması dünyada olduğu gibi Türkiye'nin de gündeminde olan bir konudur. Politika yapıcılar tarafından uygulamaya konan kalkınma planları ve işgücü piyasası teşviklerinin kadın istihdamının artırması beklenmektedir. Zaman zaman özellikle kadın istihdamına yönelik olarak projeler hazırlanmakta, özel sektör işverenleri ile bakanlıklar nezdinde protokoller imzalanmaktadır. 2018 yılında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile OPET Petrolcülük A.Ş. arasında imzalanan "Kadın Gücü Projesi" ile ilgili protokol imzalanmıştır. Protokol kapsamında OPET Petrolcülük A.Ş. 'ye ait akaryakıt istasyonlarında 77 ilde toplam 3.031 kadın çalışan, işgücü piyasasındaki yerlerini almıştır (www.opet.com.tr).

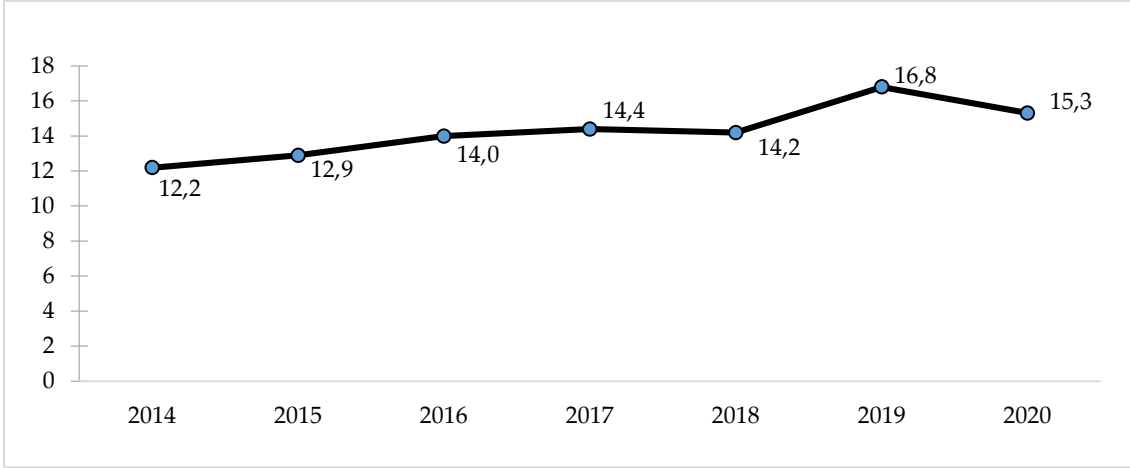
Grafik 2: 15-64 Yaş Arası Kadınlarda İstihdam Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020

Grafik 2 'de Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların istihdam oranları yer almaktadır. 2014 yılında % 29, 5 olan kadın istihdam oranı pozitif yönlü artış göstererek 2018 yılında % 32,9 'a çıkmıştır. 2019 yılında ise % 0,7'lik bir azalık kaydetmiş ve % 32,2 gerilemiştir. 2020 yılında ise salgın nedeniyle kadın istihdam oranının da olumsuz etkilendiği (Tatar ve Ergün, 2021:52) ve %29,7 'ye gerilediği görülmektedir.

2.3. İşsizlik Oranı

Her ne kadar Türkiye'deki kadınların işgücüne katılım oranı 2020 yılında negatif yönlü hareket etmiş olsa da kadınların işsizlik oranındaki olumlu gelişme umut vericidir.

Grafik 3: 15-64 Yaş Arası Kadınlarda İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020

TÜİK, işsizlik oranı hesaplanmasını son 3 ayda iş arayanlar ile 15 gün içerisinde işe başlayacak olanların sayısının toplam iş gücüne bölünmesi ile hesaplamaktadır. Ancak bu hesaplama yöntemini 2021 Ocak ayından itibaren değiştirmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu [TÜİK], 2021:1).

Grafik 3'te Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların işsizlik oranları verilmiştir. 2014 yılında % 12,2 olan kadın işsizlik oranının 2017 yılına gelindiğinde % 2,2'lik artışla % 14,4 olduğu görülmektedir. 2018 yılında ise % 0,2'lik bir azalış gerçekleşmiş ve oran % 14,2 olmuştur. Türkiye'deki kadın işsizlik oranı 2018 yılına göre 2019 yılında % 2,6 artmıştır. Buradan uygulamaya konan kadın istihdam politikalarının işlediği anlamı çıkarılabilir. Salgının etkili olduğu 2020 yılında ise kadın işsizlik oranında % 1,5'lik bir azalma gerçekleşmiştir.

2.4. İstihdamın Sektörel Analizi

Kadınların istihdam durumunun incelenebilmesi için sektörel olarak istihdam edilmişlik durumlarını da incelemek gerekmektedir. Sektörel analiz bize kadınların en çok hangi alanlarda istihdam edildiklerini verisini sağlamakla kalmayıp istihdam edildikleri meslek grupları hakkında da fikir yürütme olanağı sağlayabilir.

Tablo 4: Türkiye'de 15-64 Yaş Arası Kadınların İstihdam Edildikleri Sektörler (Bin Kişi)

Sektörler	2018	2019	2020
Tarım, Ormanlık ve Balıkçılık	2190	2081	1755
İmalat	1317	1302	1280
Eğitim	942	995	980
Toptan ve Perakende Ticaret	1013	986	940
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	959	986	938
Kamu Yönetimi ve Savunma, Zorunlu Sosyal Güvenlik	349	374	387

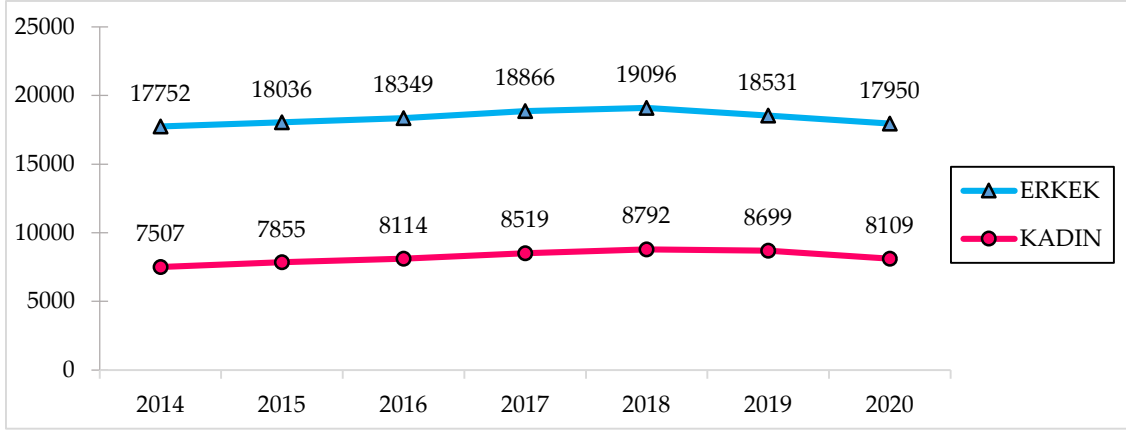
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	410	429	355
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	378	350	348
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	428	370	339
Diğer Hizmet Faaliyetleri	337	328	271
Finans ve Sigorta Faaliyetleri	105	133	145
Ulaştırma ve Depolama	101	115	112
İnşaat	82	67	69
Bilgi ve İletişim	52	50	66
Gayrimenkul Faaliyetleri	49	49	53
Kültür, Sanat, Eğlence, Dinlenme ve Spor	43	45	34
Elektrik, Gaz, Buhar, Su Temini ve Kanalizasyon	30	32	31
Madencilik ve Taş Ocaklığı	7	6	7

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2018-2020

Tablo 4'te Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların istihdam edildikleri sektör bilgileri yer almaktadır. Tablo 4 incelendiğinde kadınların en çok tarım, ormancılık ve balıkçılık sektöründe istihdam edildikleri görülmektedir. Tarım dışı sektörleri incelendiğinde, kadınların en fazla istihdam edildikleri sektörün imalat sektörü olduğu ve bu sektörü eğitim, toptan ve perakende ticaret ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinin takip ettiği görülmektedir. Kalan diğer sektörlerdeki kadın istihdamının toplamı 2018 yılında sadece % 27, 2019 yılında % 26,7 ve 2020 yılında ise sadece % 25,2'dir. Bu bilgiler ışığında da tarım dışı istihdam göz önüne alındığında imalat, eğitim, toptan ve perakende ticaret ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörlerinin kadın istihdamının lokomotif sektörleri olduğu bilgisine ulaşılmaktadır.

2.5. İstihdamın Karşılaştırılması

Türkiye'de kadın istihdamının durumunu incelemek için erkeklerinde işgücü piyasasındaki durumuna sayılarla göz atmakta fayda vardır. Erkeklerin istihdamdaki yerini görmek kadın istihdamının verilerini anlamaya yardımcı olacaktır.

Grafik 4: 15-64 Yaş Arası Kadın ve Erkeklerin İstihdam Sayıları (Bin Kişi)

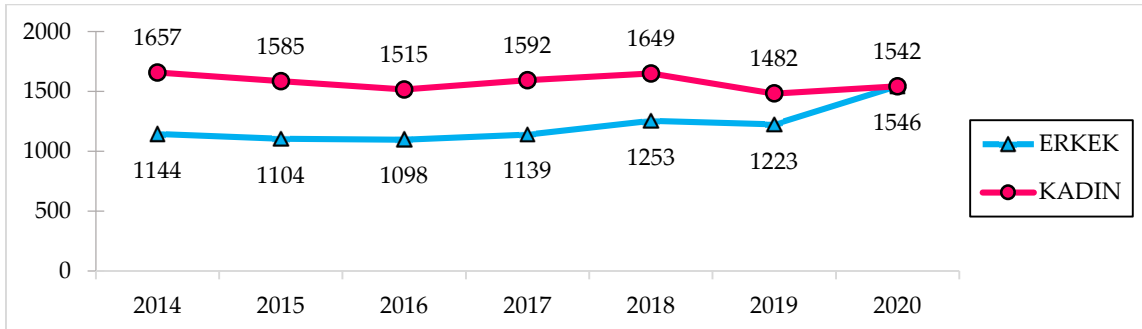
Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 4'te Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların ve erkeklerin istihdam verileri yer almaktadır. Açıkça görüldüğü üzere erkekler işgücü piyasasında kadınlardan yaklaşık olarak 2 kat daha fazla yer almaktadır. Yani işgücü piyasasında kendine yer bulmuş her 1 birim kadın çalışan karşısında yaklaşık olarak 2 birim erkek çalışan bulunmaktadır. Bu veri daha önce incelediğimiz Grafik 2'deki kadın istihdam oranı verisini de doğrulamaktadır.

2.6. Çalışma Şekli

2.6.1 Yarı Zamanlı Çalışma

İstihdam verilerinden bir diğeri de çalışma şekilleridir. Çalışanların tam zamanlı ya da yarı zamanlı (part-time) çalışma durumu işgücü piyasasının durumu hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır.

Grafik 5: 15-64 Yaş Arası Kadın ve Erkeklerin Yarı Zamanlı Çalışma Durumları (Bin Kişi)

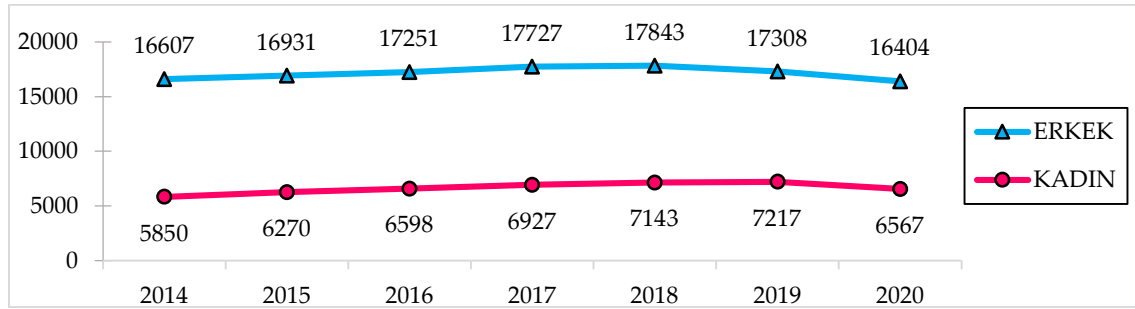
Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 5'te Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların ve erkeklerin yarı zamanlı çalışmalarına ilişkin veriler yer almaktadır. Grafikte görüldüğü üzere kadınlar erkeklerden daha fazla yarı zamanlı çalışma şeklini tercih etmektedirler. Ancak yıllar içerisinde erkeklerin yarı zamanlı çalışma şeklini tercihi artmış ve nihayetinde 2020 yılında az da olsa kadınlardan daha fazla erkeğin yarı zamanlı olarak çalışmaya başladığı görülmektedir. Burada da Covid-19 salgınının etkisi ile çalışanların

birçoğunun çalışma sürelerinin azaltılması, dönüşümlü çalışma/esnek çalışma gibi çalışma modellerine geçiş yapılmış olması, kısa çalışma uygulamalarının devreye ve çıkarılan kanunlarla kısa çalışma sürelerinin uzatılması göz ardı edilemez (Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması, 2020). Grafik 4'te çalışma hayatında sayısal olarak baskın taraf olan erkek çalışanların, salgın nedeni ile yarı zamanlı çalışmaya yönelmeleri/yöneltmeleri, grafikte var olan 2020 yılındaki sıçramayı açıklamaktadır. Öte yandan işgücü piyasasındaki kadınlarda da 2020 yılında yarı zamanlı çalışma şeklini tercih edenlerin sayısında az da olsa bir artış görülmektedir. Burada da salgının işgücü piyasasındaki etkisinden bahsedilebilir.

2.6.2 Tam Zamanlı Çalışma

Yarı zamanlı çalışma tercihinin incelenmesi her ne kadar önemli ölçüde bu alandaki yönelim hakkında bilgi sağlasa da tam zamanlı çalışma tercihinin incelenmesi ayrıca gerekmektedir. Tam zamanlı çalışmanın tercihi ya da işverenler tarafından tam zamanlı çalıştırılan personel ihtiyacının analizi açısından fikir sahibi olunmasını sağlayacaktır.

Grafik 6: 15-64 Yaş Arası Kadın ve Erkeklerin Tam Zamanlı Çalışma Durumları (Bin Kişi)

Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 6'da Türkiye'deki 15-64 yaş arası kadınların ve erkeklerin tam zamanlı çalışmalarına ilişkin veriler yer almaktadır. Kadınlarda 2014-2019 yılları arasında tam zamanlı çalışma tercihinin sürekli artış eğiliminde olduğu, 2020 yılında ise tam zamanlı çalışmanın azalışa geçtiği görülmektedir. Bu da grafik 5'teki yarı zamanlı çalışma verisindeki artışı doğrulamaktadır. Erkeklerde ise artış eğilimi 2014-2018 yılları arasında sürmüştü ve 2018'den sonra tam zamanlı çalışan erkeklerin sayısında düşüş olduğu görülmektedir. Oysaki yarı zamanlı çalışma grafiği olan Grafik 5'te 2018-2019 yılları arasında erkeklerin sayısında artış değil %2,39 oranında azalış görülmektedir. Ancak yine bu istatistiklerde de salgının negatif yönlü etkisi olabileceği söylenebilir.

3. TR81 (Zonguldak, Karabük, Bartın) Bölgesinde Kadın İşgücüne İlişkin Veriler

Türkiye İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) kapsamında TR81 bölgesi Zonguldak, Karabük ve Bartın illerini kapsamaktadır. Bu ayırım bir idari sınıflama olmayıp istatistikî bir sınıflamadır (Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA), 2021). Bartın ve Karabük yıllar önce Zonguldak ilinin ilçeleriydiler. 1991 yılında Bartın, 1995 yılında da Karabük il olup Zonguldak'tan ayrılmıştır.. Benzer tarihi geçmişe sahip bu illerin fiziki coğrafyası, sosyal yaşam tarzları ve kültürleri birbirlerine çok

benzemektedir. Bölgesel olarak Türkiye genel verileri inceledikten sonra Zonguldak'ın da içinde bulunduğu TR81 bölgesi verilerini inceleyip durumun bölgede ne olduğuna bakılacaktır.

Tablo 5: TR81 Bölgesinde 15-64 Yaş Arası Kadınların İstihdam Verileri (%)

15-64 Yaş ve Kadın	Zonguldak, Karabük, Bartın (TR81)						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İşgücüne Katılma Oranı (%)	40,8	39,8	38,8	38,3	38,8	41,7	36,2
İstihdam Oranı (%)	38	35,9	34,2	34,8	33,8	35,9	31,7
İşsizlik Oranı (%)	6,8	9,6	11,8	8,9	12,8	14	12,2

Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Tablo 5'te TR81 bölgesindeki 15-64 yaş arası kadınlara ilişkin veriler yer almaktadır.

İşgücüne katılım oranı 2014-2017 yılları arasında düşüş eğilimi göstermektedir. 2017 yılından sonra artan işgücü katılım oranı, 2020 yılında %5,5'lik düşüş yaşamıştır. Bu nedenle Covid-19 salgınının TR81 bölgesinde de kadınların çalışma hayatını olumsuz etkilediği söylenebilir.

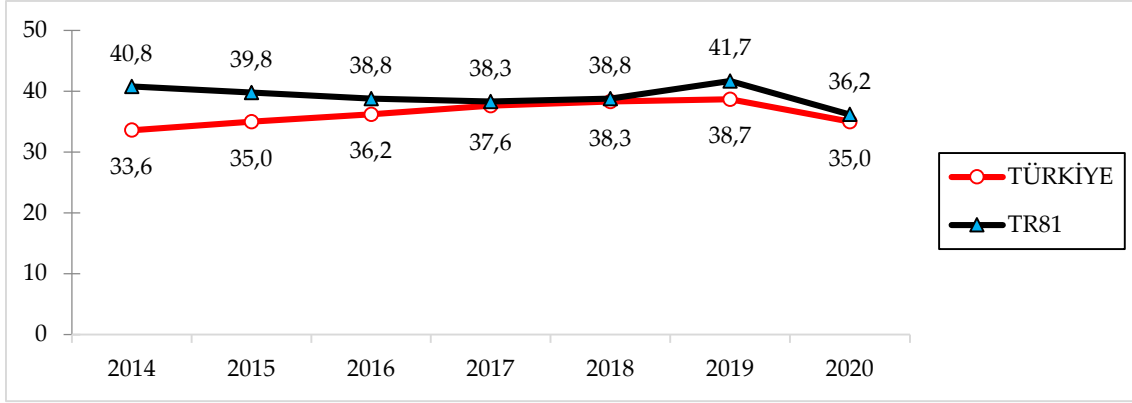
Bir diğer veri olan istihdam oranının, 2014-2016 yılları arasında düşüş eğiliminde olduğu ve 2017 yılında %0,6'lık bir yükseliş ile olumlu bir tablo çizdiği görülmektedir. 2018 yılında ise 2017 yılına göre %1'lik bir azalma söz konusu olsa da bir önceki yıla göre 2019 yılında %2,1'lik bir artış ivmesi yakaladığı göze çarpmaktadır. 2020 yılına gelindiğinde %4,2'lik azalış söz konusu olmuş ve artış durumu tersine dönmüştür.

TR81 bölgesinin kadın işsizlik oranları incelendiğinde, 2014-2016 yılları arasında arttığı görülmektedir. 2017 yılında işsizlik oranı bir önceki yıla göre %2,9 oranında azaldığı görülmüştür. 2017-2019 yılları arasında işsizlik oranı yine artmış ancak 2020 yılında beklenenin tersine işsizlik oranı bir önceki yıla göre %1,8 oranında azalmıştır.

4. Türkiye Verileri ile TR81 Bölgesi Verilerinin Karşılaştırılması

4.1. İşgücüne Katılma Oranları Karşılaştırması

TR81 bölgesinde çalışma hayatı verilerinin Türkiye geneli verilerle karşılaştırılması ve salgının etkilerini görmek için aşağıdaki verileri de incelememiz gerekmektedir.

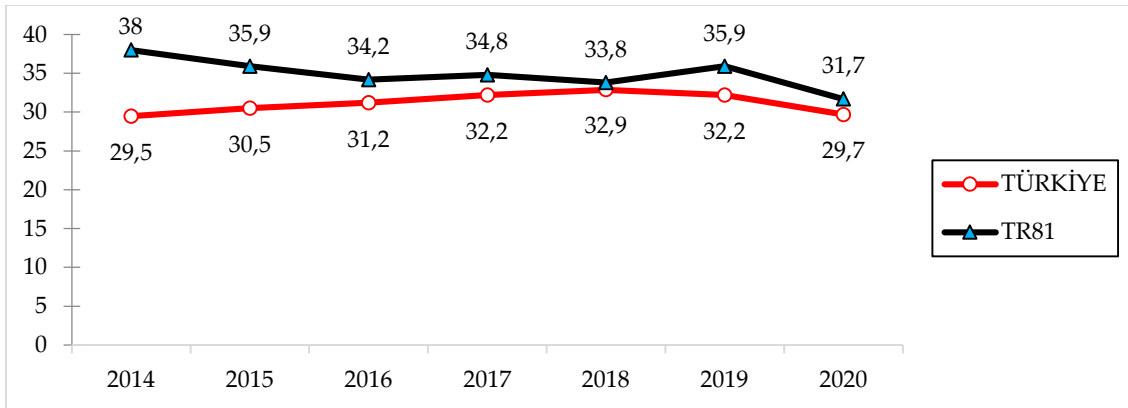

Grafik 7: Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 Yaş Arası Kadınların İşgücüne Katılım Oranları (%)

Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 7'de Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 yaş arasındaki kadınların işgücüne katılım oranlarının karşılaştırılmalı grafiği verilmiştir. Grafik incelendiğinde 2014-2017 yılları arasında Türkiye genelinde kadın işgücüne katılım oranı artış gösterirken, TR81 bölgesinde kadınların işgücüne katılım oranı azalış göstermektedir. 2017 ve 2018 yıllarında bu oran Türkiye geneli ve TR81 bölgesinde birbirine çok yaklaşmış ve yatay bir seyir izlemiştir. 2018-2019 yılları arasında Türkiye genelinde kadınların işgücüne katılım oranı %0,4'lük oranda bir artış göstermiştir. TR81 bölgesinde ise bu artış oranı %2,9'dur ve Türkiye geneli artış oranının neredeyse 6 katıdır. 2020 yılına gelindiğinde ise her iki grafikte azaldığı görülmektedir. 2020 yılında, bir önceki yıla göre, Türkiye geneli azalış oranı %3,7 iken, TR81 bölgesindeki azalış oranı %5,5'tir. TR81 bölgesinde işgücüne katılım oranı 2014-2020 yılları arasında Türkiye ortalamasının hep üstünde kalmıştır.

4.2. İstihdam Oranları Karşılaştırması

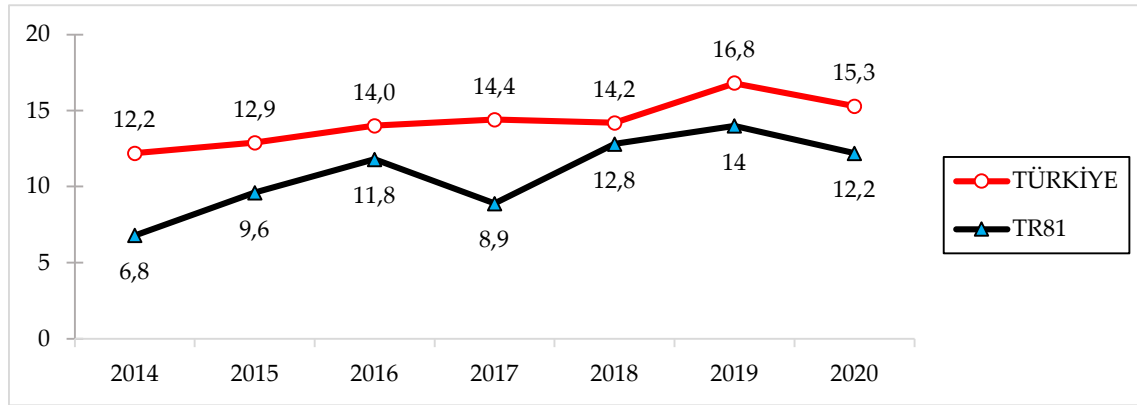
Grafik 8: Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 Yaş Arası Kadınların İstihdam Oranları (%)

Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 8'de Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 yaş arasındaki kadınların istihdam oranlarının karşılaştırılmalı grafiği verilmiştir. Grafiğin, İşgücüne katılım oranı karşılaştırılmalı grafiğine benzerliği dikkat çekmektedir ve aslında beklenen budur. Çünkü işgücüne katılım oranı ile istihdam oranı birbirlerini destekleyici verilerdir. Daha önce Grafik 2 'de de incelendiği üzere 2014 yılından 2018 yılına kadar Türkiye'deki kadın istihdam oranı artış eğilimindedir. Buna karşılık TR81 bölgesindeki kadın istihdam oranı 2014-2016 yılları arasında azalmış, 2017 yılında tekrar artış göstermiş, 2018 yılında azalma yaşamış ve 2019 yılında tekrar artışa geçmiş ve nihayetinde 2020 yılında da sert bir düşüş yaşamıştır. Bu grafikte de, Türkiye geneli kadın istihdam verileri ile TR81 bölgesi kadın istihdam verileri artış ve azalış seyri bakımından 2020 yılı salgın dönemi haricinde çok fazla benzerlik göstermemektedir. Bununla birlikte TR81 bölgesindeki kadın istihdam oranı 2014-2020 yıllarında Türkiye ortalamasının altına hiç düşmemiştir.

4.3. İşsizlik Oranları Karşılaştırması

Son olarak TR81 bölgesi ile Türkiye geneli kadın işsizlik oranlarının karşılaştırılmasını yapmak işsizlik oranının durumunun görülmesi sağlanacaktır.

Grafik 9: Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 Yaş Arası Kadınların İşsizlik Oranları (%)

Kaynak: (TÜİK, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020).

Grafik 9'da Türkiye ve TR81 Bölgesinde 15-64 yaş arasındaki kadınların işsizlik oranlarının karşılaştırılmalı grafiği verilmiştir. Burada göze ilk çarpan durum, TR81 bölgesinde kadın işsizlik oranının 2017 yılındaki ciddi azalışıdır. Tablo 5'te de incelendiği üzere 2017 yılında TR81 bölgesinde kadın işsizlik oranı %2,9 oranında azalış göstermiştir. 2018 yılına geldiğinde, işsizlik kadın işsizlik oranında %3,9'luk ciddi bir artışın varlığı bu bölgedeki kadın işsizlik oranının azalma yönündeki gidişatının tersine döndürmüştür. 2017 yılından sonra TR81 bölgesinde kadın işsizlik oranı hızla artış gösterse de hem Türkiye'de hem de bu bölgede 2020 yılında kadın işsizlik oranında azalışın görülmesi, salgın döneminde kadınların da çalışma hayatında daha fazla çaba sarf ettiğinin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sonuç ve Öneriler

İnsan bulunduğu toplum ve dünya düzeni içerisinde temel ihtiyaçlarını karşılamak, gelir elde etmek, yaşam standartlarını artırmak ister. Bu sebeplerle gelir elde etmek amacıyla emeğini ortaya koyar ve çalışma hayatında kendine bir yer edinme ve edindiği bu yeri koruma çabasına girer. Özellikle sanayi devriminden sonra kadınlar da işgücü olarak değerlendirilmeye başlanmıştır. Bunun neticesinde hem annelik hem eş olma hem de çalışma yükü altında kadınlar iyice dezavantajlı duruma düşmüşlerdir. Yapılan çalışmalar da göstermiştir ki Covid-19 salgını nedeniyle uzaktan/evden çalışma yöntemine geçiş zorunlu hale geldiğinde bu geçişten olumsuz etkilenen yine kadınlar olmuştur. Covid-19 döneminde OECD ve TÜİK verileri de bu etkiyi kanıtlar niteliktedir. OECD ülkelerindeki 15-64 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranlarının verildiği Tablo 1'de yer alan 38 ülkenin 30'unda bu oranların salgının ilk yılı olan 2020 yılı sonunda düşüş gösterdiği ya da artmamış olduğu görülmüştür. Aynı ülkeler için 15-64 yaş kadın istihdamını/nüfus oranları tablosu olan Tablo 2'deki verilerde de salgının ilk yılında 38 ülkeden 34'ünde düşüş trendi olduğu anlaşılmaktadır. Yine aynı ülkeler için 15-64 yaş arası kadınların işsizlik oranlarının yer aldığı Tablo 3'e göre işsizlik oranında artış olmayan sadece 6 ülke olduğu belirlenmiştir. Bu üç değişken arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir korelasyon ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmalar ve yayınlanan raporlar da göstermiştir ki Covid-19 salgını dünyada istihdamı olumsuz etkilemiştir.

TÜİK verileri ışığında kadınların işgücüne katılım oranları, istihdam oranları ve işsizlik oranlarına Grafik 1, 2 ve 3'te Türkiye özelinde bakıldığında; salgın döneminde 15-64 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranı ve istihdam oranı düşmüşken, kadın işsizlik oranının %1,5 oranında azalmış olması oldukça dikkat çekicidir. 15-64 yaş arası kadın ve erkeklerin istihdam sayılarının verildiği Grafik 4'te 2020 yılında erkeklerde yaklaşık 581 000 kişilik, kadınlarda yaklaşık 590 000 kişilik bir azalma olmuştur. Fakat kadın işsizlik oranında sayısal artış olması beklenirken tam tersi olmuştur. Bunun nedenini işsizlik oranı hesaplama yönteminde bulmak mümkündür. Çünkü TÜİK, işsizlik oranı hesaplamasını son 3 ayda iş arayanlar ile 15 gün içerisinde işe başlayacak olanların sayısının toplam iş gücüne bölünmesi ile hesaplamaktadır. Yani kadın işsizlik oranının azalması, salgın döneminde kadınların iş arama sürecine daha aktif şekilde katılmalarının bir sonucu olabilir. Bu durum, *"Acaba Türkiye'de salgın döneminde mücbir sebeplerle işsiz kalan ve ailesini geçindirmekte zorluk çeken erkeklerin/leşlerin yerine daha fazla kadın mı çalışma yaşamına dâhil oldu?"* sorusunu akıllara getirmektedir. Bu sorunun cevabını bulmak için farklı araştırmalar ve çalışmalar yapılması da gerekmektedir.

TR81 bölgesinde 15-64 yaş arası kadınların işgücüne katılım oranının 2014-2020 yılları arasında hep Türkiye ortalamasının üstünde kaldığı ancak 2020 yılında salgının etkisinden kurtulamadığı ve azalış eğiliminde olduğu verilere yansımıştır. 15-64 yaş arası kadınların 2014-2020 yılları arasındaki istihdam oranlarında da aynı şekilde TR81 bölgesindeki istihdam oranlarının hep Türkiye verilerinin üzerinde seyrettiği görülmektedir. 15-64 yaş arası kadınların 2014 – 2020 yılları arasındaki işsizlik oranlarına gelindiğinde ise TR81 bölgesinde işsizlik oranlarının Türkiye'ye göre her zaman daha düşük olduğu, yani TR81 bölgesinde kadınların Türkiye geneline göre işgücüne katılımlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Yalnız, işgücüne katılım ve

istihdam oranları verilerinin 2020 yılındaki istatistiki anlamda olumsuz yöne eğilimi bu bölge için de Covid-19 salgınının olumsuz etkilerini gösterir niteliktedir.

Salgının işgücü piyasasına etkileri görmezden gelinecek bir konu başlığı değildir. Salgın nedeni ile dünyanın, ülkelerin ve nihayetinde toplum ve insanların yaşamları, ekonomik sıkıntılar ve krizlere neden olabilir. Özellikle, istihdam ve işgücüne katılım oranları bakımından erkeklerin gerisinde kalmış ve çalışma yaşamında dezavantajlı olan kadınların bu süreçten daha çok etkilendiği göz ardı edilmemelidir. Küresel salgının dünyadaki işgücü piyasasını olumsuz etkilediği ortadadır. Bu sebeplerle politika yapımcıların ve küresel anlamda tüm devletlerin işgücü piyasası dinamiklerini olumsuz etkileyen ve bunları istatistiki verilerle karşımıza koyan salgının etkilerini azaltma yönünde çaba sarf etmeleri gerekmektedir. Salgının etkilerini azaltma yönünde politikalar oluşturmaları ve bu doğrultuda adımlar atmaları kaçınılmaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

- Dostoyevski F.M. (2020). *Karamazov Kardeşler*. (Çev: Hacıhasanoğlu, A.), İstanbul: Can Yayınları.
- International Labour Organization. (2020a, Temmuz). A Practical Guide, *Teleworking during the COVID-19 Pandemic and Beyond*. Geneva. Uluslararası Çalışma Örgütü web sayfasından erişildi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/publication/wcms_759299.pdf [Erişim Tarihi: 20.12.2021]
- International Labour Organization. (2021a, Temmuz). Policy Brief, *Building Forward Fairer: Women's Rights to Work and at Work at The Core of The COVID-19 Recovery*. Geneva. Uluslararası Çalışma Örgütü web sayfasından erişildi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---gender/documents/publication/wcms_814499.pdf [Erişim Tarihi: 16.12.2021].
- International Labour Organization (ILO) (2020b, Mayıs). Updated Estimates and Analysis *ILO Monitor: COVID-19 and The World of Work. Fourth Edition*. Geneva. Uluslararası Çalışma Örgütü web sayfasından erişildi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---ilo-ankara/documents/briefingnote/wcms_769693.pdf [Erişim Tarihi: 20.12.2021]
- International Labour Organization. (2021b, Ocak). Updated Estimates and Analysis *ILO Monitor: COVID-19 and The World of Work. Seventh Edition*. Geneva. Uluslararası Çalışma Örgütü web sayfasından erişildi: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/documents/briefingnote/wcms_745963.pdf [Erişim Tarihi: 20.12.2021]
- Küçük M. (2015). Çalışma Hayatında Kadınlar ve Karşılaştıkları Sorunlar: Bir İşverene Bağlı Olarak Çalışan Emekçi Kadınlara İlişkin Bir Araştırma, *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-17.
- Organisation for Economic Co-operation and Development, Kadın İstihdamı-Nüfus Oranları, 2018-2020. Erişim Adresi: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=64196> [Erişim Tarihi: 10.08.2021].
- Organisation for Economic Co-operation and Development, Kadın İşgücüne Katılım Oranları, 2018-2020. Erişim Adresi: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=64197> [Erişim Tarihi: 10.08.2021].
- Organisation for Economic Co-operation and Development, Kadın İşsizlik Oranları, 2018-2020. Erişim Adresi: <https://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryId=64198> [Erişim Tarihi: 10.08.2021].
- Tatar, M. ve Ergün, S. (2021). COVID-19 Salgınının Türkiye İşgücü Piyasasına Yansımaları. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 8(4), 46-60.
- Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2019, 23 Temmuz). *Resmî Gazete* (Sayı: 30840 (Mükerrer)). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/07/20190723M1-1.htm> [Erişim Tarihi: 20.12.2021].
- Türkiye İstatistik Kurumu, (2021, Mart). *Haber Bülteni* (Sayı: 37486). Erişim Adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Ocak-2021-37486> [Erişim Tarihi: 10.12.2021].
- Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2014-2020. Erişim Adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> [Erişim Tarihi: 18.08.2021].
- Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü İstatistikleri, 2014-2018. Erişim Adresi: <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?locale=tr> [Erişim Tarihi: 18.08.2021].
- United Nations Development, Latest Human Development Index Ranking, 2019. Erişim Adresi: <http://hdr.undp.org> [Erişim Tarihi: 20.12.2021]
- Yaman, M. (2020). Toplumsal Yeniden Üretim Birleşik Bir "Feminist" Teori?, *Praksis*, 0(53), 9-37.
- Yazoğlu, R. (2014). Ebu'l-Hasan Harekânî'de Hoşgörü ve İnsan Sevgisi, *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 0(1), 1-10.

Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgını'nın Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2020, 17 Nisan). *Resmi Gazete* (Sayı: 31102 (Mükerrer)). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/04/20200417-2.htm> [Erişim Tarihi: 16.12.2021].

Yılmaz, A., Bozkurt, Y. ve İzci, F. (2008). "Kamu Örgütlerinde Çalışan Kadın İşgörenlerin Çalışma Yaşamlarında Karşılaştıkları Sorunlar Üzerine Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 89-114.

<https://www.bakka.gov.tr/sikca-sorulan-sorular/istatistiki-bolge-siniflandirmasi-nedir>. [Erişim Tarihi: 17.12.2021].

<https://www.opet.com.tr/sosyal-sorumluluk-projeleri/kadin-gucu-projesi>. [Erişim Tarihi: 16.12.2021].